

УДК 336.77 (477+438)

Порівняльний аналіз структури ринку лізингу в Україні і Російській Федерації

Олексій Олександрович Другов,
заступник директора з наукової та міжнародної роботи
Львівського інституту банківської справи
Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ),
доктор економічних наук, доцент

Віра Теодорівна Другова,
асистент кафедри банківської справи
Львівського інституту банківської справи
Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ),
кандидат економічних наук

Анотація. Наведено результати дослідження структури українського і російського ринків лізингу. Визначено роль банківських установ у розвитку лізингових відносин в обох країнах. Проаналізовано законодавство України і Російської Федерації з позиції оподаткування і валютного регулювання лізингових операцій, а також надання пільг основним суб'єктам лізингових відносин. Надано рекомендації щодо використання в українських реаліях досвіду Російської Федерації щодо державного стимулювання лізингу, який здійснюється через банківські установи.

Ключові слова: лізинг, ринок лізингу України, ринок лізингу Російської Федерації, банки, державне стимулювання лізингу.

Постановка проблеми. Лізинг у світі є надзвичайно популярним інструментом фінансування капіталовкладень підприємств. На відміну від США і країн Західної Європи, де лізингові відносини зародилися більш ніж півстоліття тому, у пострадянських країнах це відбулося лише в 90-х роках ХХ століття – на початковому етапі трансформаційних процесів в економіці. Тому для України та інших країн СНД лізинг є все ще досить новим, однак перспективним інструментом оновлення основних фондів суб'єктів господарювання. Ще однією нетиповою ознакою розвитку лізингу в пострадянських країнах є значний вплив банківських установ на цей процес.

Незважаючи на вищезазначені спільні риси, для кожної із пострадянських країн характерні певні особливості і різний рівень розвитку лізингових відносин. Зокрема, російський ринок лізингу є найрозвинутішим серед усіх країн СНД. Більше того, до кризи він займав перше місце за обсягами зростання серед країн, що розвиваються, і країн із перехідною економікою. У той же час показники росту вітчизняного ринку лізингу є досить низькими і за обсягом здійснюваних лізингових операцій Україна перебуває на одному з останніх місць у Європі. Тому порівняльний аналіз російського і українського ринків лізингу є цікавим з огляду на те, що країни, які перебувають практично на одному рівні економічного розвитку, мають спільні політичні, демографічні і соціальні проблеми, характеризуються кардинально різними етапами, обсягами і шляхами розвитку лізингових відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням закордонного досвіду організації лізингових відносин займалися такі вітчизняні науковці

як: В. Міщенко, О. Луб'яницький, Н. Слав'янська, Р. Саблук, Н. Коваленко, Ю. Човнюк, Л. Снігір тощо. Переважна більшість робіт вітчизняних економістів зосереджена на визначенні загальних тенденцій розвитку лізингу у високорозвинутих країнах, зокрема таких країнах, як США, Великобританія, Німеччина, Франція, Італія, Японія, Австралія. Значно менше уваги приділяється аналізу ринку лізингу пострадянських країн, зокрема російському.

Тому **метою цієї статті** є проведення порівняльного аналізу структури ринку лізингу в Україні і Російській Федерації, визначення особливостей їх розвитку, а також дослідження основних норм законодавства, що регулюють лізингові відносини в цих країнах.

Виклад основного матеріалу. Як уже зазначалося вище, російський ринок лізингу перебуває на значно вищому щаблі розвитку в порівнянні з українським. Зокрема, проаналізуємо кількісні та якісні показники розвитку лізингу в Україні і Російській Федерації. Станом на 01.01.2012 обсяг російського ринку лізингу становив 57,77 млрд дол. США, тоді ж як українського – лише 4,2 млрд дол. США (рис. 1).

Проте, урахувуючи різну кількість населення і підприємств, що розташовані на території цих країн, недоцільним є проведення порівняння тільки на основі кількісних показників. Більшою інформативністю володіють якісні показники розвитку ринку лізингу – частка лізингу у ВВП та в інвестиціях в основні засоби країни. Як видно з рис. 1 і 2, частка лізингу у ВВП Росії у 2,5 рази вища, а частка лізингу в основний капітал – у 3 рази більша, ніж в Україні. Таким чином, можна зробити висновок, що російський ринок лізингу працює більш ефективно, ніж український.

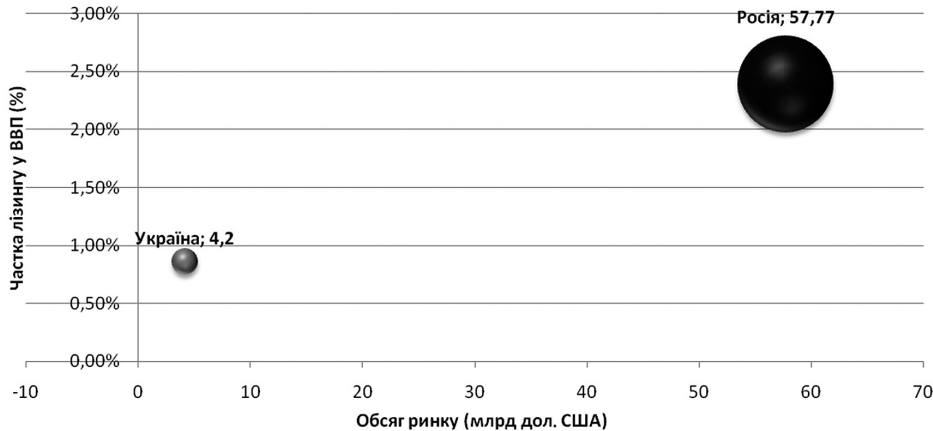

Рис. 1. Порівняльна характеристика ринків лізингу України і Російської Федерації за показниками загального обсягу ринку (млрд дол. США) і частки лізингу у ВВП країни (%) станом на 01.01.2012

Примітка. Побудовано за даними [1–3]

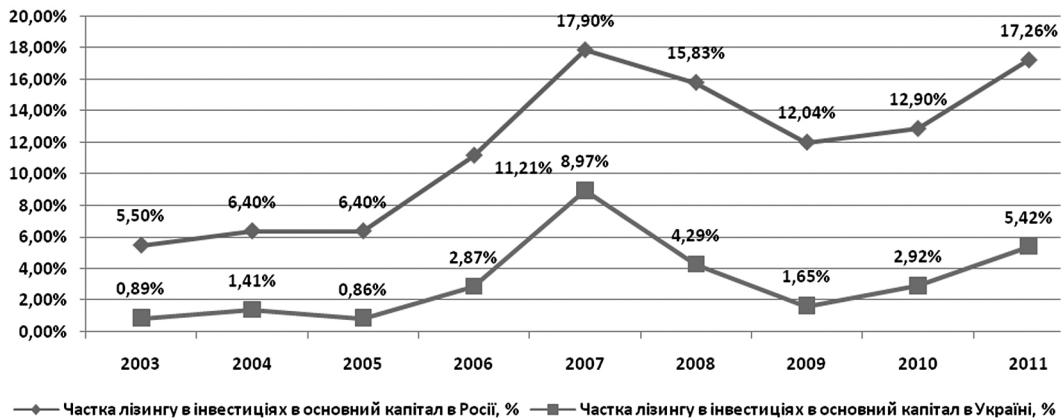

Рис. 2. Динаміка зміни частки лізингу в інвестиціях в основний капітал в Україні, Російській Федерації та Республіці Польща протягом 2003–2011 рр. (%)

Примітка. Побудовано за даними [2; 3]

Наступним етапом нашого дослідження є аналіз структури ринків лізингу цих країн.

При аналізі структури ринку лізингу України було використано рейтинги лізингових компаній України за результатами 2008–2011 рр., які щорічно публікує Асоціація «Українське об'єднання лізингодавців» [4]. Інформацію стосовно акціонерів і материнських структур компаній, що є в цьому Рейтингу, ми отримали з їхніх офіційних Інтернет-сайтів.

На основі отриманих даних було визначено окрему частку банківських, кептивних (компанії, що засновані виробниками / постачальниками предметів лізингу), незалежних та інших лізингових компаній (до яких ми включили представництва міжнародних лізингових компаній в Україні) у загальній кількості компаній, у лізинговому портфелі та у вартості договорів лізингу, укладених у поточному році.

Варто уточнити, що до цього переліку ми не включили єдину державну лізингову компанію України – НАК «Укргролізинг», яка, за неофіційною інформацією, є одним із лідерів ринку у сфері лізингу с/г техніки. Причиною цього є відсутність будь-якої ста-

тистичної інформації про діяльність цієї компанії та її фінансової звітності в ЗМІ.

З табл. 1 видно, що банківські лізингові компанії займають провідне місце на ринку як за кількістю, так і за обсягом здійснених ними операцій. Ефективність їхньої діяльності є також досить високою – 2011 року вони володіли практично 85% загального портфеля договорів фінансового лізингу в Україні, а їхня частка у структурі договорів, укладених у поточному році, становила 88,20% (рис. 3).

При аналізі показників, наведених у табл. 1, видно, що під час кризових 2009–2010 років банківські лізингові компанії знизили свою активність на ринку, про що свідчило зменшення частки цих компаній у структурі договорів, оформлених у поточному році. При поступовому відновленні банківського сектору від негативних наслідків фінансово-економічної кризи ці компанії знову наростили обсяги договорів фінансового лізингу у 2011 році.

Станом на 01.01.2012 кептивні лізингові компанії займають друге місце на ринку за кількістю та за обсягом виконуваних ними операцій.

Таблиця 1

Структура ринку лізингу України за кількістю компаній
та обсягом виконуваних ними операцій протягом 2008–2011 років

Рік	Назва показника	Види лізингових компаній			
		банківські	кептивні	незалежні	інші
2008 рік	Частка в загальній кількості лізингових компаній, %	50,00%	11,11%	22,22%	16,67%
	Частка в лізинговому портфелі, %	82,85%	2,42%	5,19%	9,55%
	Частка у структурі договорів, оформлених у поточному році, %	82,14%	2,37%	5,05%	10,44%
2009 рік	Частка в загальній кількості лізингових компаній, %	57,89%	10,53%	15,79%	15,79%
	Частка в лізинговому портфелі, %	83,78%	2,57%	4,25%	9,40%
	Частка у структурі договорів, оформлених у поточному році, %	73,30%	12,66%	6,70%	7,33%
2010 рік	Частка в загальній кількості лізингових компаній, %	57,89%	15,79%	15,79%	10,53%
	Частка в лізинговому портфелі, %	84,31%	4,84%	4,23%	6,63%
	Частка у структурі договорів, оформлених у поточному році, %	72,21%	17,79%	7,19%	2,81%
2011 рік	Частка в загальній кількості лізингових компаній, %	52,17%	17,39%	13,04%	17,39%
	Частка в лізинговому портфелі, %	84,93%	4,84%	4,55%	5,68%
	Частка у структурі договорів, оформлених у поточному році, %	88,20%	6,15%	5,74%	0,28%

Примітка. Складено на основі аналізу інформації, розміщеної на офіційних сайтах компаній, що ввійшли до Рейтингу лізингових компаній за результатами 2008–2011 років, і за [4].

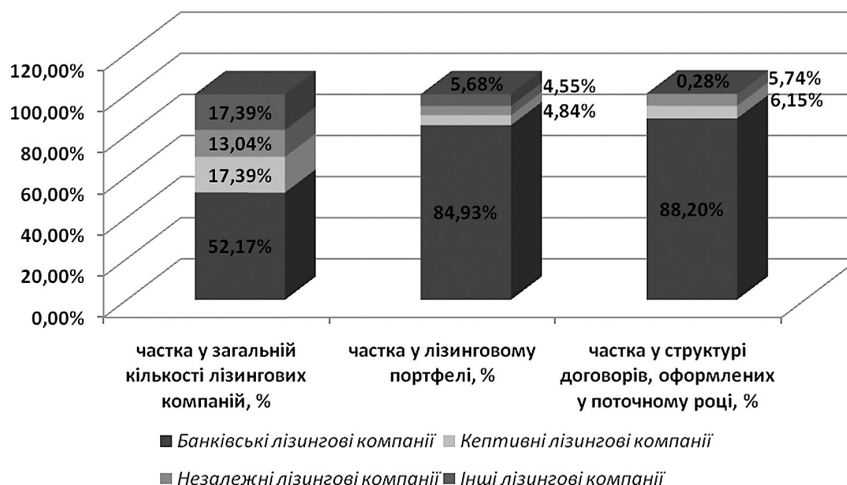

Рис. 3. Структура ринку лізингу України за кількістю компаній та обсягом виконуваних ними операцій станом на 01.01.2012 року

Примітка. Складено на основі аналізу інформації, розміщеної на офіційних сайтах компаній, що ввійшли до Рейтингу лізингових компаній за результатами 2011 року, і за [4]

Під час кризи їхня частка в загальній кількості лізингових компаній зростає із 11,11% у 2008 році до 17,39% у 2011 році. Аналогічно збільшилися і якісні показники їхньої діяльності – частка цих компаній у загальній вартості лізингового портфеля зростає протягом 2008–2011 років із 2,49 до 4,84% у 2011 році. Підтвердженням активізації діяльності цих компаній на ринку під час кризи є також той факт, що їхня частка у вартості нового бізнесу за три роки зростає із 2,37% (2008 рік) до 17,79% (2010 рік). Проте аналіз структури українського ринку лізингу 2011 року показує суттєве падіння їхньої частки у структурі договорів фінансового лізингу, укладених у поточному році, – аж до 6,15%.

На нашу думку, це можна пояснити тим, що ці компанії перебувають у меншій залежності від фінансування материнської структури. Виробники (постачальники) предметів лізингу використовують дочірні лізингові компанії з метою стимулювання збуту власної продукції. Тому в умовах економічної

нестабільності, коли відбувається зниження платоспроможного попиту, а для лізингодержувачів ускладнюється доступ до інших джерел фінансування капіталовкладень, лізинг якнайповніше задовольняє інтереси обох сторін. Виробник (постачальник) предметів лізингу спільно з дочірньою компанією може створити і запропонувати клієнтам гнучкі та привабливі схеми реалізації продукції через лізинг, а лізингодержувач отримує майно, яке потрібне йому для подальшого розвитку бізнесу. Саме цей факт і дозволив їм швидко наростити портфелі в умовах кризи, коли інші лізингові компанії в основному займалися лише обслуговуванням поточних договорів лізингу. Однак із відновленням як економіки України, так і її фінансового сектору від негативних наслідків кризи, кептивні компанії не витримують гострої конкуренції з банківськими лізинговими компаніями на ринку, чим і можна пояснити зниження обсягів укладених ними договорів фінансового лізингу у 2011 році.

Вплив незалежних лізингових компаній на вітчизняний ринок є досить низьким. Їхня частка в загальній кількості лізингових компаній становить майже 13%, однак вони володіють близько 5% загального лізингового портфеля країни.

Інші лізингові компанії під час кризи суттєво знизили показники своєї діяльності на ринку – їхня частка в загальному лізинговому портфелі знизилася на

4%, а у вартості нових договорів лізингу – більше ніж на 9%.

Окрім власників, вітчизняні банки активно працюють на ринку лізингу як кредитори лізингових компаній. З кожним роком збільшується їхня частка у структурі джерел фінансування договорів лізингу і станом на 01.01.2012 цей показник становив 80,8% (рис. 4).

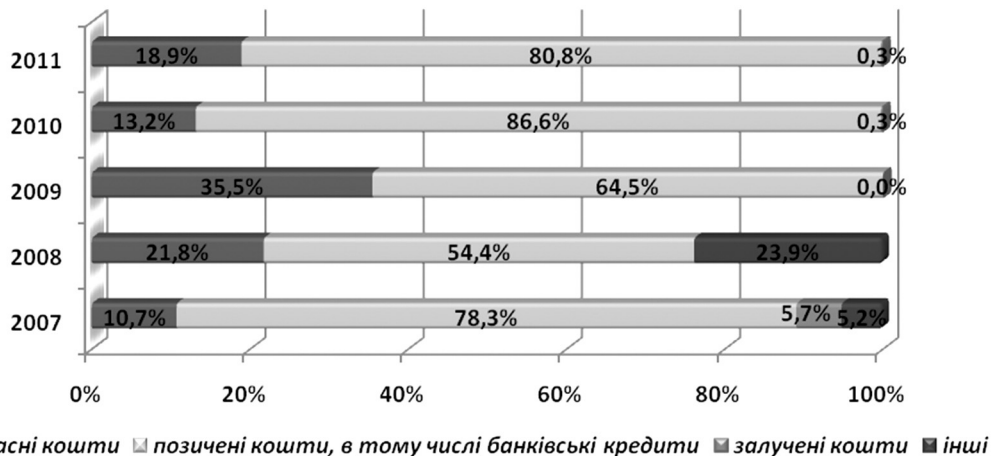

Рис. 4. Динаміка структури джерел фінансування договорів фінансового лізингу в Україні протягом 2007–2011 років

Примітки. Побудовано на основі даних [6]

Аналіз структури російського ринку лізингу ми провели на основі «Ренкінгу лізингових компаній Росії» протягом 2008–2011 рр. [6], який публікується щорічно рейтинговим агентством «Експерт РА». На відміну від України, на російському ринку лізингу за кількісними показниками найбільше функціонує незалежних лізингових компаній, створених за участю фізичних та юридичних осіб, хоча їхня частка в загальному лізинговому портфелі країни є незначною (табл. 2).

Банківські лізингові компанії, які становлять менш ніж третину від загальної кількості лізингових компаній, представлених у Ренкінгу, володіють більше ніж 60% загального лізингового портфеля. При цьому

проведений нами аналіз показує тенденції до укріплення позицій дочірніх лізингових компаній банків на ринку. Якщо 2008 року їхня частка в лізинговому портфелі становила 54,1%, 2009-го – 57%, то вже 2011 року – 61,57%.

Кептивні лізингові компанії, створені виробниками (постачальниками) предметів лізингу, практично не змінили свої позиції на ринку протягом 2008–2011 рр. Лише протягом останнього періоду дослідження – 2011-го – вони збільшили кількість і вартість укладених угод.

Відповідно, можна спрогнозувати зростання їхньої частки в загальному лізинговому портфелі 2013 року (рис. 5).

Таблиця 2

Структура ринку лізингу Російської Федерації за кількістю компаній та обсягом виконуваних ними операцій протягом 2008–2011 років

Рік	Назва показника	Види лізингових компаній				
		державні	банківські	кептивні	незалежні	інші
2008 рік	Частка в загальній кількості лізингових компаній, %	4,00%	28,00%	12,00%	50,67%	5,33%
	Частка в лізинговому портфелі, %	2,25%	54,12%	7,03%	33,20%	3,40%
	Частка у структурі договорів, оформлених у поточному році, %	7,96%	48,31%	9,31%	28,47%	5,95%
2009 рік	Частка в загальній кількості лізингових компаній, %	6,00%	32,00%	13,00%	44,00%	5,00%
	Частка в лізинговому портфелі, %	4,92%	56,96%	7,27%	27,29%	3,56%
	Частка у структурі договорів, оформлених у поточному році, %	7,96%	48,31%	9,31%	28,47%	5,95%
2010 рік	Частка в загальній кількості лізингових компаній, %	3,85%	26,15%	7,69%	56,15%	6,15%
	Частка в лізинговому портфелі, %	2,74%	64,35%	6,56%	21,80%	4,55%
	Частка у структурі договорів, оформлених у поточному році, %	3,16%	61,64%	9,05%	21,22%	4,92%
2011 рік	Частка в загальній кількості лізингових компаній, %	3,82%	23,66%	7,63%	57,25%	7,63%
	Частка в лізинговому портфелі, %	6,34%	61,57%	9,48%	20,72%	1,88%
	Частка у структурі договорів, оформлених у поточному році, %	5,12%	58,78%	11,80%	20,95%	3,35%

Примітка. Складено на основі аналізу інформації, розміщеної на офіційних сайтах компаній, що ввійшли до Ренкінгу лізингових компаній за результатами 2008–2011 років, і за [6].

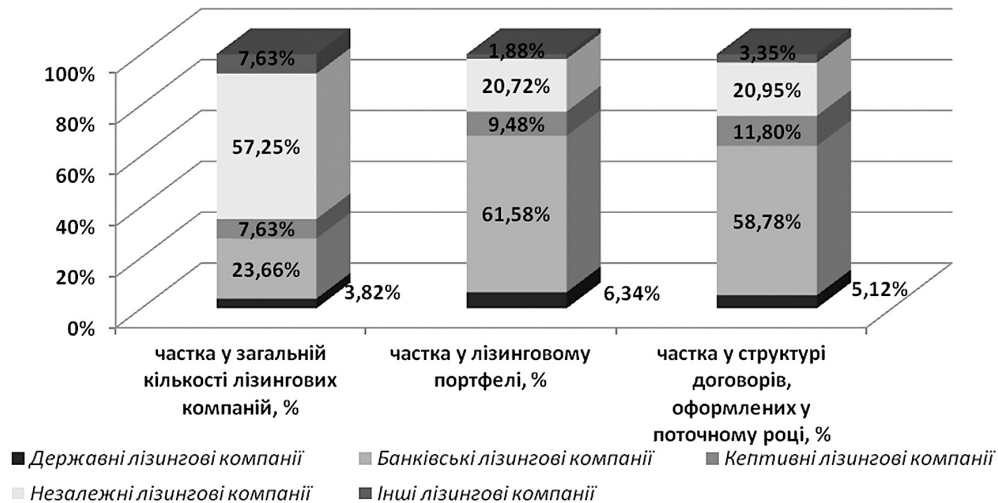

Рис. 5. Структура ринку лізингу Росії за кількістю компаній та обсягом виконуваних ними операцій станом на 01.01.2012 року

Примітки. Складено на основі аналізу інформації, розміщеної на офіційних сайтах компаній, що ввійшли до Ренкінгу лізингових компаній за 2011 рік, і за [6]

Як видно з табл. 2, незалежні лізингові компанії найбільше постраждали від кризи. Частка цих компаній у загальному лізинговому портфелі 2008 року становила 33,2%, тоді ж як 2011-го – 20,72%. Таким чином, протягом чотирьох років відбулося падіння цього показника більш ніж на 12%. Частка незалежних лізингових компаній у структурі нових договорів лізингу протягом 2008–2011 рр. знизилася також на 7%. Основною причиною зменшення показників, на нашу думку, є велика залежність цих компаній від зовнішнього фінансування, зокрема банківських кредитів. В умовах економічної нестабільності, коли банківські установи практично припинили операції кредитування, більшість незалежних лізингових компаній займалися лише обслуговуванням поточних договорів лізингу, а не фінансуванням клієнтів; деякі з них узагалі припинили свою діяльність. У подальшому можна спрогнозувати зменшення впливу цих компаній на ринок у зв'язку із загостренням конкуренції.

Аналіз структури ринку лізингу Російської Федерації показує, що державні лізингові компанії, не-

зважаючи на їхню незначну частку на ринку, досить ефективно працюють. У загальній кількості лізингових компаній, що представлені в Ренкінгу (131 лізингова компанія), є лише п'ять державних, які станом на 01.01.2012 володіли 6,34% лізингового портфеля країни та 2011 року уклали 5,12% угод від загальної кількості.

Російський ринок лізингу є дуже концентрованим. До складу першої п'ятірки найпотужніших лізингових компаній входять три банківські лізингові компанії («ВТБ-Лизинг», «Сбербанк Лизинг», «ВЭБ-лизинг»), які контролюють 49% ринку лізингу.

Цікавим є той факт, що всі вищезазначені лізингові компанії – це компанії державних російських банків.

Окрім засновників, російські банки досить активно виступають у ролі кредиторів лізингових компаній. Частка банківського кредитування у структурі джерел фінансування лізингової діяльності є дуже високою і протягом 2004–2010 рр. коливалася від 56 до 76% (рис. 6).

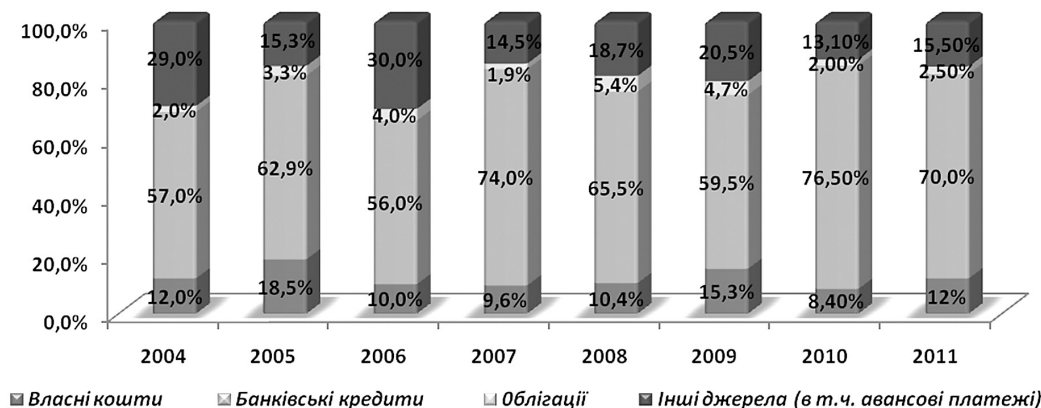

Рис. 6. Динаміка структури джерел фінансування лізингової діяльності в Російській Федерації протягом 2004–2011 рр. (%)

Примітка. Побудовано на основі даних [3; 7; 8].

Значну роль у розвитку російського ринку лізингу відіграють державні банки. Попри те, що такі потужні банківські установи, як «ВТБ», «Сбербанк Росії», «Внешзекономбанк», «Газпромбанк», володіють дочірніми лізинговими компаніями, вони також активно кредитують незалежні компанії. «Сбербанк Росії» регулярно фінансує 27 лізингових компаній, «ВТБ» – 15, «Газпромбанк» – 5. Загалом же частка державних банків у кредитуванні лізингових компаній становить 39%, що є дуже високим показником, урахувавши те, що в Росії лише сім федеральних банків (регіональні державні банки практично лізингові компанії не фінансують).

Додатково розглянемо діяльність державного банку «Російський Банк Розвиття» (ВАТ «РосБР») у процесі стимулювання розвитку лізингу в країні. Банк реалізовує Державну програму фінансової підтримки малого і середнього підприємництва, що передбачає кредитування лізингових компаній, які надалі за рахунок цих коштів, а також частини власних фінансують МСБ. Загальний ліміт кредитування банком цих компаній становить близько 172 млн дол. США, з них уже реалізовано договорів на більш ніж 39 млн дол. США. Лізингові компанії за рахунок кредитних коштів банку фінансують підприємства малого і середнього бізнесу, які працюють не менше ніж один рік, мають стійкий фінансовий стан і не мають заборгованості зі сплати податків та зборів до бюджету. Фінансування надається під предмети лізингу третьої та вищої амортизаційних груп, в обсязі від 5 тис. до 2 млн дол. США. Таким чином, реалізуючи цю програму, банк сприяє не лише розвитку малого та середнього бізнесу, а й стимулює розвиток лізингу в країні.

Сам банк працює не лише як кредитор, а й лізингодавець. У березні 2010 року ВАТ «РосБР» представив своїм клієнтам нову банківську послугу «Лізинг для підприємців-початківців», у рамках якого оформити договір можуть суб'єкти МСБ, які працюють на ринку менше ніж один рік, при цьому фінансується один предмет лізингу вартістю до 1 млн дол. США. У майбутньому банк планує також надавати такі послуги, як рефінансування лізингових договорів, зворотний та імпортерний лізинг [9].

Висока зацікавленість російських банків у розвитку лізингу та значна підтримка ними цього процесу зумовлена законодавчо встановленими для них пільгами. Згідно зі статтею 36 Федерального Закону «Про фінансову оренду (лізинг)», банки та інші кредитні організації звільнюються від сплати податку на прибуток, який вони отримують від надання кредитів суб'єктам лізингу на термін не менше ніж три роки для реалізації договору лізингу [10].

Серед інших заходів державної стимулювання діяльності банків на ринку лізингу, визначених цією статтею, – створення фондів застави для забезпечення банківських інвестицій у лізинг із використанням державної власності; фінансування з федерального бюджету і надання державних гарантій з метою реалізації лізингових проектів; надання інвестиційних кредитів для реалізації лізингових проектів; надання лізинговим компаніям податкових і кредитних пільг з метою створення привабливих економічних умов для їхньої діяльності; створення державних гарантій щодо експорту при міжнародному лізингу російських автомобілів і обладнання.

Порівнюючи законодавства досліджуваних країн стосовно валютного регулювання, оподаткування та надання пільг основним суб'єктам лізингових операцій (табл. 3), видно, що в Росії створено кращі умови для розвитку лізингу. Російське законодавство передбачає пільги як для лізингодержувачів (через використання механізму прискореної амортизації, відшкодування лізингових платежів за рахунок валових витрат), так і для лізингодавців (шляхом відшкодування процентів за банківськими кредитами) та їхніх кредиторів. Позитивний ефект від встановлення пільгових умов для лізингу в країні зумовлює високі показники його розвитку.

З ухваленням нового Податкового кодексу України від 02.12.2010 багато неузгодженостей у процесі оподаткування лізингових операцій було ліквідовано, а також було надано деякі податкові стимули для суб'єктів лізингових відносин. Зокрема, комісійна винагорода лізингодавців за операціями фінансового лізингу перестала обкладатися ПДВ при перевищенні нею подвійної облікової ставки НБУ.

Таблиця 3

Порівняльна характеристика законодавства України і Російської Федерації щодо валютного регулювання, оподаткування та надання пільг основним суб'єктам лізингових операцій

Критерій	Україна	Російська Федерація
Законодавчі акти, на основі яких здійснюється регулювання ринку лізингу	Закон України «Про фінансовий лізинг» від 16.12.1997 року, Податковий кодекс України від 02.12.2010 року	Федеральний Закон РФ «Про фінансову оренду (лізинг)» від 29.10.1998 року, Податковий кодекс РФ (частина I від 31.07.1998 року та частина II від 05.08.2000 року)
Прискорена амортизація предметів лізингу	Метод прискореного зменшення залишкової вартості використовується для машин, обладнання та транспортних засобів	Застосовується з коефіцієнтом прискорення не більше ніж 3
Валютні обмеження лізингових операцій	Немає	Немає
Оподаткування операцій лізингу	При фінансовому лізингу об'єктом оподатковуються ПДВ є операція з передавання предмета лізингу лізингодержувачеві. При оперативному лізингу оподатковуються ПДВ лише лізингові платежі (орендна плата). Розмір ПДВ – 20%	Лізингові операції оподатковуються ПДВ у розмірі 18% Майно, що виступає предметом лізингу, оподатковується податком на власність (не більше ніж 2,2%). Якщо предмет лізингу перебуває на балансі лізингової компанії, тоді вона сплачує цей податок, у протилежному разі лізингодержувач здійснює оплату податку на власність

Критерій	Україна	Російська Федерація
Інші податкові пільги для лізингодавця і лізингодержувача	Лізингодержувач має право віднести на валові витрати лізингові платежі, однак лише на суму процентів та/або комісій, нарахованих на вартість об'єкта фінансового лізингу. При оперативному лізингу легкового автомобіля суб'єктам господарювання дозволено відносити на валові витрати 100% лізингових платежів	1. Лізингодержувач має право відносити лізингові платежі повністю на валові витрати. 2. Лізингодавець може відносити проценти за кредитами, які отримані з метою подальшого фінансування договорів лізингу, на валові витрати (однак гранична величина процентів, що можуть відноситися на валові витрати, повинна дорівнювати ставці рефінансування ЦБ РФ, збільшеної в 1,1 раза за борговими зобов'язаннями в рублях, і на 15% за зобов'язаннями в іноземній валюті; якщо ж вартість залученого фінансування є вищою, тоді різниця не відноситься на валові витрати)
Пільги для банківських установ при фінансуванні лізингових компаній	Немає	Банки та інші кредитні організації звільняються від сплати податку на прибуток, який вони отримують від надання кредитів суб'єктам лізингу на термін не менше ніж 3 роки для реалізації договору лізингу

Примітка. Складено на основі аналізу [10–14].

По-друге, лізингодавці отримали змогу відносити витрати на страхування об'єктів лізингу на валові витрати без обмежень, тоді ж як за старим податковим законодавством такі видатки не могли перевищувати 5% від суми валових витрат лізингодавця за звітний період. Ця вимога дозволяє лізингодавцям знизити їхні прямі видатки, а отже – і здешевити лізингові платежі для власних клієнтів.

По-третє, для четвертої (машини та обладнання) і п'ятої груп основних засобів (транспортні засоби) дозволено використовувати метод прискореного зменшення залишкової вартості. Таким чином, новий законодавчий акт у галузі оподаткування робить лізинг автомобілів та обладнання більш привабливим для суб'єктів господарювання, ніж кредит.

Таким чином, на основі проведеного дослідження можна сформулювати такі **висновки**.

1. При проведенні порівняльного аналізу структури українського і російського ринків лізингу було визначено, що високі темпи розвитку останнього зумовлені ефективною політикою державного стимулювання, що здійснюється через банківські установи. Розуміючи те, що комерційні банки мало зацікавлені в довгостроковому кредитуванні незалежних лізингових компаній, які частково виступають їхніми конкурентами, держава надає банківським установам значні податкові пільги і, таким чином, стимулює процес фінансування ними лізингу.

2. Як показує світова практика, лізинг – це ефективний інструмент фінансування суб'єктів підприємства, окрім того, він являє собою перспективну форму взаємодії банківського і реального секторів економіки. Тому в умовах, коли наша країна потребує швидкого відновлення економіки, максимального поживлення підприємницької діяльності, розвитку

малого і середнього бізнесу, використання досвіду Російської Федерації щодо державного стимулювання лізингу за участі банківських установ сприятиме пришвидшенню досягнення вищезазначених цілей. Штучне створення умов, за яких банки будуть незацікавлені фінансувати лізингові компанії, на даний час є недоцільним. Навпаки, удосконалення законодавчої бази, створення системи пільг та економічних мотивів для стимулювання банками ринку лізингу здатне активізувати розвиток не лише лізингового бізнесу, а й банківського.

3. Заслугує на увагу також досвід Росії в залученні державних банків до процесу стимулювання ринку лізингу. Попри те, що ці банківські установи є основними кредиторами лізингових компаній, вони також є і власниками найпотужніших лізингових структур на ринку. На відміну від комерційних банків, для яких фінансовий результат операції є головним мотивувальним фактором до участі в певному проекті або програмі, банківські установи з участю державного капіталу є більш контрольованими і більш спрямованими на отримання соціального ефекту від власної діяльності. Саме тому, на нашу думку, доцільним є використання цих структур у підтримці ринку лізингу України.

4. Для зростання зацікавленості банків у діяльності на вітчизняному ринку лізингу необхідно вдосконалити вітчизняне законодавство. Зокрема, на прикладі Росії варто запровадити пільги для кредиторів лізингодавців, оскільки останні поки що самостійно за рахунок власних коштів не здатні повністю задовольнити зростаючий попит на лізингові послуги. Окрім того, доцільним є створення програм фінансування лізингових проектів у перспективних галузях економіки, що реалізовуватимуться через державні банки.

Список використаних джерел

1. Підсумки діяльності лізингодавців за 2011 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.leasing.org.ua/files/content/2010-2011_ukr.pdf.
2. Офіційна Інтернет-сторінка Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Рынок лизинга по итогам 2011 года: не забыть уроки кризиса [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.raexpert.ru/researches/leasing/leasing2011_itogi.

4. Рейтинг лізингових компаній України за результатами 2008–2011 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.leasing.org.ua>.
5. Підсумки діяльності лізингодавців за 2008–2011 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.leasing.org.ua>.
6. Рэнкинг лизинговых компаний России по итогам 2008–2011 годов [Электронный ресурс]. – Режим доступа :
<http://www.raexpert.ru/ratings/leasing>.
7. Российский рынок лизинга в 2004 году [Электронный ресурс]. – Режим доступа :
<http://raexpert.ru/researches/leasing/leasing2004>.
8. Российский рынок лизинга в 2005 году [Электронный ресурс]. – Режим доступа :
<http://raexpert.ru/researches/leasing/leasing2005>.
9. Офіційний Інтернет-сайт Російського банку розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.rosbr.ru>.
10. Российская Федерация. Законы. Федеральный закон о финансовой аренде (лизинге) [Электронный ресурс] : Закон от 29 октября 1998, № 164. – Режим доступа :
<http://www.e-l.ru/zakon.html>.
11. Україна. Закони. Про фінансовий лізинг [Електронний ресурс] : Закон України від 11.12.2003, № 1381-IV (1381-15). – Режим доступу :
<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=723%2F97-%E2%F0>.
12. Україна. Закони. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 02.12.2010, № 2755-VI. – Режим доступу :
<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=14&nreg=2755-17&text=%EB%B3%E7%E8%ED%E3>.
13. Российская Федерация. Законы. Налоговой кодекс Российской Федерации (часть первая) [Электронный ресурс] : Закон от 31.07.1998 ; № 146-ФЗ. – Режим доступа :
<http://95.173.147.131/?searchres=&bpas=cd00000&intelsearch=%ED%E0%EB%EE%E3%EE%E2%FB%E9+%EA%EE%E4%E5%EA%F1&sort=-1>.
14. Российская Федерация. Законы. Налоговой кодекс Российской Федерации (часть вторая) [Электронный ресурс] : Закон от 05.08.2000, № 117-ФЗ. – Режим доступа :
<http://95.173.147.131/?searchres=&bpas=cd00000&intelsearch=%ED%E0%EB%EE%E3%EE%E2%FB%E9+%EA%EE%E4%E5%EA%F1&sort=-1>.

Summary. The results of Ukrainian and Russian leasing markets structure research are given in the article. The role of banks in leasing relations development of both countries is defined. The Ukrainian and Russian tax and currency regulation legislation of leasing operations is analyzed. The recommendations of a successful application in Ukrainian conditions the Russian experience of government leasing support that is made through banks are given.

Keywords: leasing, Ukrainian leasing market, Russian leasing market, banks, government support of leasing.